

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Difficultas V. Potuitnē Christo dari Præceptum rigorosum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82973)

sine illa præconsultatione libertatis Christi; ut videre fuit in primo signo rationis.

OBJICITUR 2. Si ex libera Christi determinatione est factum, ut moreretur; cur dicit, *Si possibile est, transeat calix.*

RESPONDETUR. Dicit id, ex mente Patrum, ut ostendat se veras passiones habere, adeoque timorem mortis, vel id dixit, ratione præcepti jam sibi impositi.

INSTABIS. Hanc explicationem non ostendere verum mandatum; quia hoc mandatum nullo distinguitur a prædefinitionibus: & tamen prædefinitiones non sunt mandata.

RESPONDETUR. Quid si quis diceret, etiam prædefinitiones esse mandata? Sed quidquid sit de hoc, ex alio id principio solvit: nempe quod in re, & a parte Dei, mandatum & prædefinitione sit idem; sunt enim actus Dei, adeoque idem Deus; per ordinem autem ad connotata, per ordinem ad æquivalentiam, per ordinem ad proportionem cum creatis, discerpuntur. Nam prædefinitione indicat non nisi appetitum Dei, quo appetit esse etum v. g. gratiosum: qui appetitus fundatur in ejus sanctitate, & communicativitate sui; jam autem mandatum importat ordinationem, oriundam a titulo superioratus; & procedit, secundum dominium iurisdictionis; de quo in materia de justitia.

OBJICITUR 3. Totam hanc difficultatem moveri posse, de illo præcepto, facta in primo signorationis; adeoque nos non respondere difficultati, sed solum materiam difficultatis mutare.

RESPONDETUR. Ad hoc esse responsum, de quo agitatur difficultas maximè, nempe de morte & meritis. Nec in ordine ad hoc, debet salvare libertas Christi, ut nos sanctificaret, vel non sanctificaret: hoc enim, quod est nos sanctificare, oriebatur ex decreto facto, ut esset Christus caput gratiam & gloriam influens. Porro non erat liberum Christo, ut esset tale caput; cum motivum capitum, præcesserit decreta substantiam Incarnationis, respectu cuius, illud motivum habuit se per modum causæ, adeoque antecedentis. Si autem illud motivum præcessit ipsam substantiam Incarnationis; hoc ipso præcessit ipsam libertatem Christi: cum libertas Christi supponat ipsam substantiam Christi. Quodsi motivum capitum præcessit ipsam libertatem Christi; præcedere etiam debuit id, quod est innexum illi ipsi formalitati capitum: formalitati autem capitum innicitur sanctificatio nostra.

DIFFICULTAS V.

Potuitne Christo dari Præceptum rigorosum?

Hæc tenus dicta supponunt, Christo præceptam esse mortem: potest autem dubitari, An Christus capax fuerit præcepti, intellige, rigorosum? Tractat hanc questionem Aldrete disp.

73. & affirmat, Christum, quamvis non esset capax præcepti comminativi & coactivi, ut habetur secr. 3. n. 7. Fuisse tamen capacem præcepti in conscientia obligantis: ut habetur secr. 4. n. 1. E contra Esparza quæst. 32. docet, Christum esse incapacem præcepti, obligantis in conscientia. Pensanda sunt imprimis rationes utriusque partis.

Punctum Difficultatis 1.

Argumenta partis affirmantis.

EXPENDENTUR ea, quæ disputat Aldrete disp. 73.

1. ARGUMENTUM ab authoritate.

1. AUTHORITAS est Joan. 10. *Mandatum accepi a Patre meo.* Similia habentur Joan. 14. quæ accipi de proprio præcepto, nullum est incommodum.

RESPONDETUR. Esse incommodum, ob argumenta inferiùs ponenda. Deinde, procedit id, de præcepto respectu eorum, quæ poterant præcipi, & non præcipi, adeoque a Christo, salvâ suâ impeccabilitate, fieri vel non fieri: non autem de illis, quæ non poterant honesta actione exerceri: ita tamen, ut etiam respectu illorum priorum, non sit latum præceptum, cum omnibus circumstantiis, cum quibus fertur aliis, v. g. cùm comminatione, item sine prævisione, quid esset factura creatura? quæ prævio adhibetur in præceptis Christo latiss., idque titulo tuendæ ejusdem libertatis.

INSTAT. Ex Authoritate Augustini, tom. 4. lib. 2. de Sermone Domini in monte, condistinctus observantiam consiliorum, ab observantia mandatorum, admittentisque utrumque in Christo.

RESPONDETUR. Concedo id distingui debere, & admetti in Christo; nam etiam respectu aliorum, dicebat Deus, hoc bonum est factu, sed te ad hoc non obligo: in hocque stat consilium, respectu autem aliorum dicebat Deus, *Fac hoc, obligo te ad hoc, a quibus cetero qui potuissent abstinere, vellicita alia actione facere oppositum.* Sed inde non sequitur, debere jam illud concedi præceptum, tanquam comminativum. Quando autem dicit Aldrete, non debere recurri ad improprias distinctiones præcepti, alias non rectè distingueret Augustinus præcepta à consiliis; qui non ignorabat, sub impropriâ acceptance præcepti, comprehendere divinum beneplacitum, id etiam non convincit. Quia nos respectu Christi admittimus, non solum beneplacitum divinum, sed etiam præceptū rigorosum, licet non cum imperfectionibus. Eodemq; modo explicari debent Bernard-Tertullian-Laurent-Justinianus.

2. AUTHORITAS itidem & Scriptura. Quia aliter loquitur Christus, de observatione consiliorum; v. g. *Si vis perfectus esse, &c.* aliter de observatione præceptorum; *Si vis ad vitam integratam.*

gredi. Ettamen, eodem tenore loquitur, de præceptis à se, & à discipulis servandis, ait enim Joann. 15. *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut ego Patriis mei præcepta servavi.*

RESPONDE TUR. Loqui Christum de executione præcepti, non autem de modo & materia lati præcepti, neque enim hoc vult textus. Si non loquitur de materia lati præcepti, & quod sit idem objectum præcepti rigorosi, respectu discipulorum, ac respectu Christi; con sequenter, poterant illi in aliquibus obligari, in quibus præceptum rigorosum Christus non habuit. Unde quando adducit Anselmum, non negantem proprium præceptum respectu Christi, id non convincit; quia nos tale præceptum admittimus, modo explicato.

3. AUTHORITY AS est Concilii Alexandrini, & Agathonis Papæ, sed explicari debent eodem modo, ut prædicta.

INSTAT. Quia Concilium Francofurtense, discurrens contra Elipandum, afferentem, Christum esse servum, & probantem id ex Ila. c. 42. respondet, *Etsi enim inquit, Propheta servum nominasset, non tamen ex conditione servitutis, sed ex humanitatis obedientia, quia factus est Patri obediens, usque ad mortem.* Ubi Concilium, videns negari non posse, Christi humanitatem, esse sub dominio Dei, exigitivo operationum ex justitia, noluit negare hanc facultatem exigendi, sed negavit, talem obedientiam fuisse ex servitute.

RESPONDE TUR. Concedo, humanitatis fuisse, obedientiam erga Patrem; sed nego, obedientiam hanc fuisse comminativam, &c.

2. ARGUMENTUM est. Nemini negare licet, Deum, ratione dominii proprietatis, erga humanitatem, potuisse à Christo operationes exigere, quasi per impossibile Christus negaret, utique peccaret; ergo etiam potuit illi imponi præceptum.

RESPONDE TUR. Sicut in nostris principiis, non datur Dei, respectu creaturæ, rigorosa justitia, dominiumque rigorosum proprietatis; ita non dabitur præceptum solum, comminativum. Disparitas etiam est: quia exigentia illa, titulo dominii proprietatis, potest habere suum effectum; si enim illa non esset, non reddidisset Christus illa, quia nec habuit determinationem, ut independenter ab illo domino, opera illa solverentur ex justitia, hinc illius exigentia habebitur effectus, nempe solutio ejus, ad quod solvendum, non supponitur determinatio irrefragabilis. Independenter autem ab omni præcepto, jam erat in Christo determinatio servandi leges naturales, nempe titulo unionis hypostaticæ; hinc respectu illorum objectorum, fuisse essentialiter otiosum præceptum. Et sicut non datur præcep-

ptum essentialiter otiosum, quo Deus imperet Petro, ut sit homo, cum ad hoc, ut sit homo, essentialiter aliunde determinetur; ita & in Christo, esset essentialiter otiosum, præceptum servandæ legis naturalis, respectu autem aliorum objectorum, admisimus quidem præceptum, sed ex suppositione prævisi consensu Christi, in illud objectum.

INSTAT 1. Sicut humanitas Christi, est sub dominio proprietatis, ita etiam est sub dominio jurisdictionis: ergo, sicut à Christo exigit pos sunt opera titulo proprietatis; ita exigit pos sunt titulo jurisdictionis.

RESPONDE TUR. Negavimus supra rigorosum dominium, justitiam proprietatis, De respectu creaturæ; hinc non tenebit antecedens. Disparitas etiam est: quia exigentia antecedentis non erit frustra, secus hæc secunda.

INSTAT 2. Nemo negat possibile fuisse, ut Christus veteri legi subderetur; idque de fado admittunt aliqui: legique Dei æternæ censem, cum S. Thoma, fuisse subditum. Imò Suarez docet, potuisse illum subdi etiam legibus humanis.

RESPONDE TUR. Negando illum potuisse subdi, salvâ libertate, nisi illa præconsulatur. Nego item, subdi potuisse, cum titulo comminationis. Deinde, quia præcepta veteris legis (suppono ceremonialia) præcepta item humana, (quæ suppono versari circa actiones, alias de se non peccaminosas) habuissent etiam respectu Christi effectum, cum aliunde non esset ad hanc partem determinatus; secus respectu aliorum præceptorum, & materiarum. Quando autem Theologi dicunt, legi Dei æternæ fuisse Christum subjectum: hoc significatur, non potuisse Christum non facere, quod lex dicebat; sed non quia lex dicebat: cum aliunde, illa non dicente, esset ad hoc determinatus. Unde et subjectus legi objectivè acceptæ, seu materialiter: hoc est, determinabatur ad hoc faciendum, quod lex æterna dicebat; sed nego quid dici debeat subditus legi, quia lex est; cum illa respectu Christi, in talibus, frustra foret.

INSTAT 3. Affirmant aliqui Theologi, confirmationem in gratia, non tantum præbere auxilium efficax, ad non peccandum, sed etiam au ferre libertatem ad peccandum, necessitate antecedenti; & tamen supponunt obligatos illos fuisse, præceptis graviter obligantibus, idem dicendum de Beatisima Virgine.

RESPONDE TUR. Negando quod confirmatio in gratia auferat libertatem. Sed si au ferret, essent quidem obligati quoad objectum: quia non possent non velle illud objectum; sed non obligatione formalis, quia hæc frustra esset: cum illud non posset non servari, quod deberet præcipi. Quod autem dicit Aldrete, præduram esse hanc responsonem, idipsum probare

probare debuisset. Et durum quidem est, tales non fuisse subditos legi, diligendi Deum; hoc sensu, quasi potuerint non diligere Deum, salvâ sanctitate; sed id nos non dicimus. Sed non est durum dicere; tales non fuisse subditos legi, hoc est, independenter à lege, habuisse determinationem, ut diligenter. Simile quid vide-re est in Deo, obligato se diligere; respectu cuius non est licitum, ut se non diligat; non formatur tamen respectu illius, lex determinans, ut se diligat. In nostris principiis, quæ non ponunt auferri libertatem, confirmatione in gratia, sed dicunt, confirmatos in gratiâ posse peccare, licet non sint peccatui; hoc ipso possumus esse capaces præcepti rigorosi, quia adhuc possumus peccare: impossibile autem erat Christo peccare.

3. ARGUMENTUM. Tenebatur Christus non mentiri, Deum diligere & colere, universaliter quæ tenebatur lege naturali. Ergo stat verum propriumque præceptum, absque facultate illud violandi.

RESPONDETUR. Lege naturali tenebatur Christus, non quæ lex est formaliter, sed materialiter, & objectivè sumpta.

INSTAT 1. Non est de ratione legis, esse comminativum: sed sufficit, ut reddat illicitam parentiam operis præcepti, quæ per voluntatem Superioris potest reddi illicita; & sicut potest darilex, quæ ad pœnam obliget, non autem ad culpam: ita dapi potest reddens objectum illicitum, & prohibitum, quæ nullo modo pœnam minetur.

RESPONDETUR. Concedo, quod non sit de ratione legis esse comminativum; sufficere, ut reddat illicitam parentiam operis præcepti, per voluntatem Superioris: sed supposito, quod illa voluntas frustranea non foret, foretur autem frustanea: cum aliunde sit determinatio, ut hoc non nisi fiat. Concedo ulterius, in lega, aliud esse vim obligandi, quæ appellatur potestas directiva: & aliud vim subjiciendi ad pœnam, quæ appellatur coercitiva. Concedo item posse priorem non nisi illâ vim exerceri; sed nego, quod exerceri possit, circa ea, ad quæ est aliunde essentialis determinatio; si supponatur directio illa esse præceptiva.

INSTAT 2. Sicut ex natura mendacii, consurgit cognitio in Christo, necessitasque ad non mentiri; ita ex præcepto ad non vitandam mortem, consurgit determinata in Christo necessitas, ad non vitandam mortem. Ergo constituitur illud objectum malum moraliter, quia prohibetur.

RESPONDETUR. Concedo totum: sed nego, posse dari in Christo dictamen, ratione præcepti, v. g. non mentiri, necessitans ad vitandum mendacium; cum Christus dicat sibi frstra imponi, tale præceptum.

INSTAT 3. Quia supposito, quod Christus non possit mentiri, sequitur, quod sit capax præcepti; idque ideo: quia supponitur Christum nihil posse efficere, contra legem naturalem; idque ideo, quia violatio legis naturalis est turpis. Ergo similiter posset esse necessitatem, elicere aliquem actum tendentem in objectum honestum, quia omissionis talis actus est turpis. Ergo Deus, pro suo beneplacito, potest respectu Christi, constituere in ratione objecti turpis, omissionem alicujus actus; quia ejus omissionis est contra rationem. Hoc autem intellegitur nomine præcepti positivi, nempe voluntas Superioris terminata ad existentiam operationis in subdito, quæ constitutat illicitam causam talis operationis.

RESPONDETUR. Christum non posse quidquam facere contra legem naturalem; hoc est, non posse objectum contrarium illi legi ponere; adeoque non potest quidquam facere contra legem naturalem, specificative acceptam. Sed nego, hoc sensu, non posse quidquam facere contra legem naturalem, quasi illa respectu Christi esset obligativa; cum quamvis illa non foret, adhuc esset determinatus Christus, ad non mentiendum v. g. consequenter, non ideo id non potest facere Christus, quia violatio legis illius est turpis; sed quia habet essentiali determinationem non faciendi quidquam dissonum naturæ intellectuali. Quod si non ex eo mentiri non potest, quia violatio legis sibi latet turpis: hoc ipso, non est subditus legi naturali, quæ lex est formaliter.

INSTAT 4. Inquitur hæc ratio, cur Christus careat libertate, ad actus oppositos legi naturali? quæ non alia est, nisi quia peccaret, si tales actus eliceret, hoc autem est, teneri in conscientia non efficere actus illos.

RESPONDETUR. Teneri in conscientia, titulo præcepti formaliter, est subdilegi naturali; sed teneri circa objectum, sibi cæteroqui impossibile, non est subdi, legi naturali quæ talis consequenter, si Christus omitteret agere Deo gratias pro beneficiis, peccaret, essetque hæc omissionis non tantum contra rationem, sed etiam contra Deum: ita tamen, ut oppositum illius sit impossibile; adeoque non detur locus præcepto formalis. Concedo, quod peccatum philosophicum possit prohibere Deus, & de facto prohibeat: quia illius prohibitionis habetur efficacia, nempe ut jam, si peccetur, peccetur violatione præcepti divini, inhibentis objectum illud, quod erat solùm Philosophicum malum. Quia tamen objectum illius præcepti, est aliunde impossibile, ut non observetur à Christo: ideo non relinquitur locus præcepto formalis; nec haberi potest effectus illius præcepti in Christo.

INSTAT 3. Definitivè peccatum, est dictum, factum, vel concupitum contra legem æternam;

* u nam;

nam: sed eo casu peccaret Christus: ergo faceret contra legem aeternam.

RESPONDE TUR. Dictum, factum, vel concupitum, sumi hinc universaliter, tam pro dicto, facto, concupito objectivo, seu quod concupiscitur; quam pro concupiscentia formalis. Lex item sumitur, vel pro lege materialiter, vel pro lege formaliter. Christus ergo eo casu peccaret, contra legem, materialiter & objectivè. Vel certè loquebatur Augustinus, de peccato puræ creaturæ rationalis, de quo solum erat illi res. *Ad solvendas alias objectiones.*

NOTA 1. Ne dicat Deus, Nolumentiri, quia mendacum est dissonum naturæ intellectuali: nihil repugnat, ne autem dicat Deus Christo, prohibeo tibi mendacum, repugnat: quia sive dicat hoc illi Deus, sive non dicat, aliunde hoc est Christo impossibile facere; nec potest formari præceptum purè prohibens, reddens illam actionem illicitam: quia sive reddatur illicium, sive non reddatur, & que impossibile est.

NOTA 2. Non appareat, quia si respectu Christi non potuit formari præceptum, præcipiens ne id fiat, formari potuerit præceptum prohibens: cum sit incogitabile, esse præceptum prohibens, & non esse præcipiens; cum præcipere, sit definitivè prohibere, constituere que opus illicium; non purè per modum manifestantis displicentiam, circa illud objectum: sed per modum præcipientis; nec quisquam prohibere potest, nisi præcipiendo, ne hoc fiat; & si negatur, posse aliquid Christo præcipi: debet negari, quod possit Christo aliquid prohiberi.

NOTA 3. Quod scientia de impossibilitate chimæræ, moveat voluntatem Dei, ne velit producere chimæram; licet id non velit Deus, nisi actu necessario; cuius ratio est: quia sicut datur in Deo, in ordine appetendi, necessitationes, ut amet, vel oderit; ita dari possunt in linea Agere, necessariæ determinationes, ne scilicet id velit Deus agere, quod scientia dicit, non posse produci. Et certè potest Deus dicere, Nolo producere quidquam, quod non possim producere: ergo appareat, hunc actum præformatum ab aliquo statu scientiæ: ergo ad illum actus scientiæ movet. Rursus, interrogatus Deus, an velit producere chimæram? respondet; Nolo, interrogatusque, quare? non respondebit, nescio: sed recurret ad suam scientiam; ergo scientia illa movet, ne fiat.

NOTA 4. Casu quo diceret Christus, quamvis aliunde non impedirer, observarem præceptum non mentiendi; idque ex eo, quia hoc præcipit Deus: ille actus non supponeret, Christum aliunde non impediri, ne mentiatur: sed ponere conditionatam; Si non impediret: hinc actus ille non supponeret actualitatem præcepti, sed possibiliter, sic exprimibilem: mo-

dò non præcipio, sed præciperem, si aliunde non esset tibi impossibile.

NOTA 5. Si respectu Christi non potest dari propriè præceptum negativum prohibens, nec dabatur propriè lex negativa; cum hæc videantur verbis differre.

4. ARGUMENTUM ejusdem à pari.

1. PARITAS. Subiectum, quod est capax elicere promissiones conscientiam ligantes, est capax præcepti in conscientiâ, quamvis sit incapax peccandi: sed Christus poterat promissi alicui: cur non enim? Et, si Deus promissione potest se ligare, cur non Christus? defactoque quâ judex, (quod illi competit etiam quâ homo est) promisit nobis retributionem. Paritas autem tenet: quia sicut promissio reddit illicitam carentiam actionis promissæ; ita & præceptum carentiam operis justi. Jam autem promissioni obliganti in conscientia, adjungitur divinæ, præcipiens promissori, ut promissis stet.

RESPONDE TUR. Negando majorem, & certè Christus est capax præcepti, respectuorum, quæ alias potuissent elicere, actione non peccaminosæ: quia in tali eventu datur effectus illius præcepti. Adstrictio nempe voluntatis; qui effectus habetur etiam in promissione: sed hi effectus non habentur respectu eorum, quæ non erant possibilia factu Christo, stante unione. Promissioni autem adjuncta, lex Dei, non habet respectu Christi rationem legis formaliter: quia sive intelligatur, sive non, æquè jam manet impossibile factu, ne illam impletat Christus.

2. PARITAS est. Christus non fuit incapax juramenti; ergo neque præcepti obligantia conscientia.

RESPONDE TUR. Juramentum posse cogitari, vel respectu eorum quæ poterant non fieri, idque actione honestâ: vel respectu eorum, quæ non poterant non fieri nisi actione in honestâ, respectu illorum priorum, potest haberi juramentum, quia & adstrictio, respectu posteriorum, distinguendum est in juramento. Primo, hoc quod est Deum invocare in testem, & hoc etiam tunc haberetur. Secundo, adstrictio & obligatio, hæc tunc frustranea & otiosa esset, sicut & præceptum respectu talium.

3. PARITAS est. Christus erat capax voti, nam etiam Beatissima erat incapax peccandi, & tamen emisit votum perpetuæ Virginitatis. Agnoscent id Patres fecisse Christum, secundum illud Psal. 21. *Vota mea reddam, &c.* Et, si Deus fuit capax aliquid promittendi Christo: cur non Christus Deo? stante saltem visione beatâ, est impossibile peccatum, & tamen stante visione, quam habuit Beatissima, ligabatur votis suis: ergo etiam Christus capax præcepti, obligatur in conscientia.

RESPONDE TUR. Etiam voti erat Christus capax, non nisi respectu eorum, quæ poterat non fecisse,

fecisse, in quo paritas est, cum præceptis, etiam in simili materia, faciendis. Addo, in voto duo distingui posse, (sicut in simili dictum de iuramento) Primo, ipsa præcisæ oblatione rei meioris. Secundò obligatio, ut non possit non facere. Primum illud est primarium in voto, posseque dici, quod habeat effectum etiam respectuorum, quæ non poterat non facere Christus. Secundum autem est secundarium, & frustaneum in Christo: quia sive obligaretur voto, sive non, impossibile illi hoc erat factu, si fuit materia, quam cetero qui non posset non facere Christus.

3. ARGUMENTUM. Quia oppositi supponunt, præfinitionem divinam absolute, operationum Christi Domini, antecedenter revelationem ipsi, ita obligare Christum, ut si per impossibile illi opponeatur, peccaret: quia sic conaretur frustrari voluntatem divinam.

RESPONDETUR. Cum præfinitiones illæ sint respectu eorum, quæ poterat Christus facere, & non facere, honesta actione, antecedenter ante præfinitionem: ideo adhuc datur & præfinitioni, & præcepto locus. Sed nego formatas præfinitiones, respectu eorum, quæ non poterat non facere; consequenter nego, respectu illorum, dari etiam potuisse præceptum.

Punctum Difficultatis 2.

Rationes Partis Negantis.

1. RATIO est ab Authoritate.

1. AUTHORITAS est Chrysostomum, Homil. 59. *Qui à se ponit, (supple actionem) præcepto non indiget.* Item Homil. 75. *Nego enim leglatorem legi subditum esse oportere.* Item: præceptum (inquit) se à Patre accepisse dicens, nihil aliud ostendit, quānadem Patri viderit, quod ipse facit. Et post pauca, *Nihil autem aliud hoc in loco præceptum significat, quām cum Patre concordiam.* Idem habet Homil. 28. in Epist. ad Hebr.

RESPONDETUR. Prima authoritas ostendit, Christo non datum præceptum, nisi præsupposita oblatione illius voluntariæ. Secunda loquitur, de subditione legilatæ, non præconsultâ illius voluntate, vel de subditione puris creaturis debitâ. Tertia ostendit, non fuisse illud præceptum latum, eomodo, quo nobis; sed præcisæ multis, quæ non decerent dignitatem Christi. Quoad alterum, ostenditur libertas Christi, in illis præceptis servandis, quæ venit nomine concordia; sed non negatur, illam ipsam concordiam, Christo intimatam, potestate legislativâ, & reddente Christum obedientem.

2. AUTHORITAS Nazian. orat. 4. *Perspicuum est utique, Patrem quidem, redemptoris præsum accepisse, non tamen quod petierit, aut eo opus habuerit.*

RESPONDETUR. Nazianz. hoc loco significare, quod nulla fuerit Deo necessitas, aut indigentia, ut salvaret hominem; & quod ad hoc, sponte se suâ obtulit Christus; secundum dicta de libertate.

3. AUTHORITAS Anselmi lib. 1. *Cur Deus homo, cap. 9.*

RESPONDETUR. Illic non negari, quod illic præceperit mortem. Insuper authoritates hæ solvi possunt, vel de præcepto comminativo pœna, vel de præcepto ingenuis indebito, v. g. coactivo, ad quod propositum, afferatur ille locus Anselmi ibidem. *Non ergo cogit Deus, Christum mori, in quo nullum fuit peccatum.*

2. RATIO est. Præceptum obligans in conscientia, est obligans sub peccato; at obligare sub peccato, non aliud est, quām obligare sub merito & dignitate pœnae; dignitas autem pœnae repugnat, cui pœna repugnat: ergo cum repugnat Christo præceptum comminativum, repugnat etiam directivum, obligans in conscientia.

RESPONDETUR. Negando minorem, cum enim definitivè peccatum non sit meritum & dignitas pœnae, bene salvari potest obligatio sub peccato, sine illo merito, & dignitate pœnae. Posset item Deus dispensare cum aliquo, de incursu pœnae ob peccatum, etiam antecedenter, & non dispensare, ne peccet, quod multò magis procedit de ipsis, quæ nec dispensari à Deo possunt; & tamen circa meritum pœnae, potest dispensatio, aut potius indulgentia divina intercedere.

INSTABIS 1. Poterat Christus absolute non mori; ergo non fuit illi injunctum præceptum obligans in conscientia, de subeunda morte. Antecedens probatur ex Joan. 10. v. 18. Matth. 27. v. 52.

RESPONDETUR. Distinguendo consequens. Ergo non fuit illi injunctum præceptum, moriendi, non præconsultâ libertate Christi. Concedo, præconsultâ, Nego.

INSTABIS 2. Nominis præcepti impositi Christo, non aliud intelligitur, quām beneplacitum Patris. Unde etiam Marci 4. v. 27. appellatur hoc consilium Dei, quod judices Christi, decte reverant fieri.

RESPONDETUR. Beneplacitum, non est actus legislativi, cum etiam pati & inferiori conveniat, habere complacentiam, cum affectu ut fiat; jam autem præceptum, involvit quidem, ut fiat, sed insuper obligationem, quia tenetis, cum volo, negoq; quod talis actus Dei non potuerit fieri circa actionem Christi. Quando autem decretum de morte appellatur consi-

lium, hunc sensum habet: quia ipse Deus, pro sua libertate, ut consuleret generi humano, & provideret, tale decretum de illius salute formavit.

INSTABIS 3. Christus, mandatum appellat, respectusui, voluntatem Partis, etiam non obligantem in conscientia, ut habetur Joan. 12. *Ipsé mihi mandatum dedit, quid dicam, & quid loquar.* Ergo mandatum moriendi, non erat præceptum proprium, obligans in conscientia.

RESPONDETUR. Concedo quidem, quod interdum mandatum sumatur pro consilio: quia scilicet ita affectus est is, qui illud exequitur, ac si mandato non ligaretur; sed nego exinde sequi, non posse talia verba intelligi, de mandato rigoroso; eò, quod in his quidem, secundum subiectam materiam, debeat id intelligi de materia consilii, alibi de materia præcepti. Deinde negant alii, etiam ea, quæ ponit antecedens, non fuisse Christo manda.

3. RATIO est. Esparzæ. Comminatio legislativa, est voluntas inferendi aliquod malum, facienti aut omitrenti, intimata potenti facere aut omittere, antequam faciat aut omittat; redditque talem actum, vel omissionem, intrinsecè impeditivam boni oppositi; quod impeditivum, si impediat in æternum, erit peccatum mortale: si ad tempus, veniale. Nam peccatum mortale aut veniale, non aliud est, quam impeditivum beatitudinis, vel æternum, vel ad tempus. Si vero malum inferendum non sit privatio beatitudinis, eo ipso non redditur illicitus, & peccaminosus, ille actus; quia nullum est peccatum, ubi nulla est oppositio cum beatitudine & ultimo fine, repugnat ergo Christo, culpæ & poenæ comminatio: quia repugnat metaphysicè, dari in Deo voluntatem negandi Christo beatitudinem, per æternitatem, aut ad tempus; repugnat etiam metaphysicè, Christum peccare; peccaret vero, si ciceret v. g. vel omitteret talem actum: imo & vellit & nollet eandem rem, sub eadem conditione; quia de ratione conditionis impossibilis est, ut eo ipso quod existat, verisicetur eam non existere; consequenter, repugnabit dari comminationem culpæ & poenæ, siquidem hæc comminatio per ejusmodi voluntatem constituitur.

RESPONDETUR. Imprimis, extractio alicujus materiae, ex auctulito ad illicitum, non sit formaliter ista comminatione, sed hæc est consequens: cur ergo, respectu Christi, haberinon potuit talis extractio, & quidem per potestatem præceptivam, adeoque legislativam? Et sicut peccatum non stat formaliter debito incurrendi damnum: quia hoc debitum sequitur ad peccatum; ita nec præceptum statbit hac comminatione, sed id est secundarius effectus legis. Deinde dici potest, comminationem istam tenere, respectu subiecti, cæteroqui potentis frangere illud, etiam supposito,

quod ferebatur præceptum; adeoque id bene haberi in præceptis ordinariis, & per ordinem ad nos; per ordinem autem ad Christum, sufficit per vim legislativam, (quam dari respectu Christi non repugnat) extrahi materiam aliquam, de cæteroqui licita in illicitam. Rursus, non repugnat etiam, sub conditione, comminationem illam Christo fieri: comminationem, inquam quæ sit conditionata etiam ex parte actus (quia de absoluta ex parte actus infra dicitur.) Sed hæc comminatio erit cum addito, non erit autem comminatio absoluta, cum sit impossibile, ut id non faciat Christus, quod præcipitur. Et sicut licet metaphysicè repugnat Christum peccare; bene tamen ponimus, si mentiretur, peccaret, sed impossibile est illi mentiri; ita dicere possumus, quod dicat Deus, si hoc faceret Christus, carceret beatitudine, sed impossibile est, ut vellet hoc facere, dato que illo præcepto, eandem rem velle sub conditione, & nolle absolute, non erit contradictorium: vellet enim non dare beatitudinem, si peccaret, nollet autem absolute negare, utpote sciens non peccaturum. Et sicut scientia, prælucientes illis actibus voluntatis: sunt diversæ: nam priori illi prælucet scientia conditionata, posteriori absoluta: nec se hæc scientia tollunt; ita & voluntates illæ sunt diversæ, nec se tollunt.

INSTAT 1. Cui repugnat timor alicujus mali, illi non potest prudenter fieri comminatio timendi mali: quia fructus comminationis, per se, est timor; repugnat autem Christotimori mali culpa & poena, ut docet S. Thomas. Quia videlicet, timor est de malo possibili evenire timenti; impossibile autem est Christo, ut incidat in peccatum, adeoque puniatur pro peccato.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum. Dicit etiam Aldrete, quod non dentur præcepta respectu Christi comminativa; sed inde non sequitur, quod non possit voluntate divinâ, profectâ ab ejus jurisdictione, extrahi aliqua actio, ad rationem jam cæteroqui peccaminosæ futuræ.

INSTAT 2. Repugnat Deum promittere alicui, bonum ipsi impossibile, aut quod est secundum se possibile, sub conditione impossibili: ergo repugnat Deum alicui comminari malum, ipsi impossibile: quale est respectu Christi peccatum, & punitio.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum; repugnante tamen comminatione, non repugnat extractio materiae, de non peccaminosa hæc & nunc, ad peccaminosam: consequenter nec repugnabit præceptum.

INSTAT 3. ab Authoritate ad Galat. 4. v. 4. *Misit Deus, filium suum, factum ex muliere, factum sub lege.* Ubi ly sub, notat exhibitionem operum, quæ sub lege continentur; non notat autem incussionem timoris, & comminatio-

nem.

R
TH
BIA
TOM
D
G

nem. Et S. Thomas, charitati tribuit, quod Christus pro nobis mortem subierit; negat autem vim coactivam. Ibidem 5. v. 18. dicitur. *Si spiritu ducimini, non estis sub lege.* Et 1. ad Hebr. 1. v. 9. *Iustus non est lex postea.* Quorum sensus est; quod justus non operatur ex timore pœnae, cuius comminatio, est distinctiva legis, à consiliis; sed operatur ex adhæsione charitatis, ad voluntatem divinam.

R E S P O N D E T U R. Imprimis, concedendo totum: quia procedit de exclusione comminationis, per ordinem ad Christum, sed negatur, à consiliis, solum hac comminatione, distinguimus præceptum, de quo infra. Deinde possumus intelligi, de exclusione comminationis absolutæ, non conditionatae. Rursus non inde sequitur, non extraxisse Deum aliqua, ex hinc & nunc licet ponibilibus, ad non ponibilis licet. Quod autem mortem charitati tribuat S. Thomas: hoc significat, quod etiam ad obedientiam, præcepto moriendi, ultimè se resolverit Christus, affectu charitatis erga nos. Item ostenditur, non latum præceptum Christo, non præconsultæ illius libertate & voluntate, ex charitate se offerentis ad mortem.

4. **R A T I O** ejusdem est. Non congruebat, nec decebat, ut Filius Dei naturalis, intrinsecè determinatus, ut nihil in honestum ageret, ex legum genere premeretur, quæ imponuntur peccatoribus, aut filiis adoptivis, potentibus filiationi illi renuntiare, pro quo etiam citat S. Thomam, & sicut non præcepta incarnatio, ita nec præcepta mors.

R E S P O N D E T U R. Concedo hoc totum. Sed nego, non decere, ut per vim legislativam, possit extra hanc aliqua actio, ex ponibili licet hinc & nunc, ad non ponibilem licet, de quo in præsenti disquiritur. Addo, absurdum ipsum urgente, dicatur Christo esse præcepta incarnationis: quia hoc ipso inferretur superioritas unius personæ in aliam; jam autem hoc absurdum non infertur, si ponatur præceptum obligativum nature assumptæ, & per communicationem idiomatum, personæ: ex quo nulla sequetur in persona inæqualitas; præcipue autem, quia locutiones sacræ, de præcepto innuunt, quas simpli- citer accipi nihil vetat.

5. **R A T I O.** Voluntas Dei, præcipue circa mortem Christi, non erat pure insinuativa majoris perfectionis, sed insuper fuit onerosa, & comminativa alicuius mali, si nollet mori; non enim contulisset illi salutem nostram, si noluisset pati; voluntas autem præcipiens subdito opus, non præcise ut melius, sed cum comminatione mali, infigendi, præceptum appellatur tametsi nullam inducat obligationem; talesque sunt leges purè pœnales.

R E S P O N D E T U R. Concedo, sic sumi posse præceptum; sed querere restat: cur non sit Christi

stus capax præcepti, vi cuius, id quod erat ponibile hinc & nunc, licet actione, extrahatur ad non ponibile licet actione? quod tamen venit propriissime nomine præcepti.

Punctum Difficultatis 3.

Quid tenendum?

P R A E M I T T O 1. *Quando volumus investigare, an aliqua perfectio competit Deo? recurrimus ad hoc, ex sensu Theologico: an seclusis imperfectionibus, & remanente proprio conceptu illius predicati, possit adhuc tribui Deo? Cujus ratio est: quia unaquæque res habet sua essentialia constitutiva. Hinc constitutivis illis relictis, demptis autem reliquis, manebit adhuc integra rei perfectio. Et ita, si auferas ab igne calorem, manere adhuc potest forma ignis; licet in illa sit radix exigentia caloris. Porro sequentia, & quæ præscindipossunt, salvâ rei perfectione, seu constitutivis ejusdem, in triplici sunt ordine. Velenum sequuntur physicæ, & sunt passiones, aut accidentia distincta realiter, ut calor ab igne; vel sunt sequentia non nisi metaphysicæ: & tales sequelæ prædicatorum, cum sint idem realiter cum essentialibus, (hoc ipso enim non essent solùm sequentes metaphysicæ) ideo sunt tales, ut illis ablati, non sit perfectio futura eadem realiter. Et sicut, si auferantur essentialia, non esset idem: quodlibet enim est, aut non est; ita & ablati quæ identificantur, non crit res eadem realiter. Quia tamen salvari in illis dicitur ratio sequelæ metaphysicæ, & accidentis intentionalis; ideo, in ordine ad nostras intentiones, poterit adhuc sine illis salvari essentialia. Ratio est: quia nostræ intentiones, pro statu præcisionis, non attendunt ad identificationem realem. Et ita seclusa per rationem risibilitate, manet adhuc essentialia metaphysica hominis, licet non maneat realiter homo. Denique quædam sunt, quæ interdum sequuntur se, & connectunt se secum, in uno actu; ita tamen, ut alias in simili actu non connectantur. Et ita, si actus fiat ex duobus motivis, ne connectantur illa motiva inter se, in eodem actu; ne connectantur tamen ita, ut interdum in alia intentione separantur.*

Applico hæc ad præsens. Inquirendo, an præceptum & lex, respectu Christi, rigorosa dari potuerit? investigandum, est, an tota essentialia præcepti, respectu Christi, salvari possit? licet non ponantur ea, quæ cæteroquin in aliquo uno præcipiendo actu connectantur secum; sed ita, ut se per modum sequentium habeant; & sine quibus essentialia præcepti salvari possit.

P R A E M I T T O 2. *Quid sit Lex, Præceptum, Mandatum, Consilium? Lex potius ligat & ordinatur*

* u 3 dinatur

dinatur ad communitem: Præcepta sunt etiam particularium. Unde usus dicendi obtinuit; Religioso A, præceptum est in virtute obedientiæ. Et non dicitur, lex illata est, in virtute obedientiæ. Explicat id multis S. Thomas 1. 2. q. 90. a. 2. & 3. in corp. *Mandatum* quoque à Præcepto distinguit ibidem q. 99. a. 5. in corp. per hoc, quia mandatum est de meliori solùm, & quod per alios mandatur: præceptum autem est de necessario, & quod quis per se jussit.

Consilium, etiam profectum ab eo, qui habet jus præcipiendi, per hoc discernitur a præcepto, quod indicet solùm inclinationem animi, circa aliquid objectum, ortam ex illius speciali prudentia, sine tamen intentione obligandi, quæ est in præcepto, adeoque juxta, S. Thom. 1. 2. q. 108. a. 4. in corp. præceptum importat necessitatem, consilium autem in optione ponitur ejus, cui datur.

Cæterum, quamvis lex & præceptum distingui possint, in præsenti tamen controversia in discriminating usurpantur. *Hac notione terminorum posita,*

PRÆMITTO 3. *In quonam essentia Legis seu Præcepti consistat?* Lex ordinariæ (ut dictum in materia de justitia) ita definitur ex S. Thoma, quod sit quædam regula, seu mensura actuum: (supple moralium) secundum quam, inducitur aliquis ad agendum, vel ab agendo retrahitur, quod totum intelligendum est, de inductione habente rationem debiti; ut videre est 1. 2. q. 99. a. 1. & 5. in corp. ipsa enim agenda, sub præcepto non cadunt, nisi in quantum habent aliquid debiti rationem.

Quia vero à debito præsupponitur jus, jusque est aetivum debiti, cui pro passivo respondeat debitum ex præcepto: ex mente S. Thomas q. 90. a. 1. ad 1. hinc distingui potest præceptum, in aetivum, & passivum, aetivum tenet se à parte præcipiens; passivum à parte ejus cui præcipitur. Porrò ipsum præceptum aetivum versari adhuc potest, vel circa ea, ad quæ liberè se extendit; scilicet circa ea, quæ ideo mala, quia prohibita, vel circa ea, ad quæ necessario se extendit; nempe ea, quæ non possunt non prohiberi. Quæritur ergo, in quo stet essentia & definitio præcepti, ad utrumque hoc objectum se extendentis? dicique potest, quod præceptum aetivum definitive sit, ordinatio impositiva obligationis moralis, procedens secundum potestatem jurisdictionis. *Ordinatio*, est ei communis, cum quibuscumque directionibus: pro differentia non ultima, dicit *Obligationem*, quæ potest etiam ad justitiam spectare. Porrò *obligatio procedens ex potestate jurisdictionis*, est illius ultimæ differentia. Passivum vero præceptum, erit, ordinatio & impositio obligationis, respondens ordinanti &c.

Quodsi quæras, quid sit obligatio: dici potest; quod sit adstringere ad unam partem. Et ita, si Deus dicat: Non mentiaris, adstringit pro sua parte creature libertatem, ut loquatur conformiter menti. Item, si præcipiat festum; adstringit ad abstinentiam operis servilis, quæ adstringit, nonita est intelligenda, quasi vi illius astringatur libertas agenti: sed quia est determinatio malitiae objecti, ad quam se exortrigere, natum est præceptum. Hæc ordinatio, si sit ita impositiva obligationis, ut non potuerit non imponi; versabitur circa objectum de se malum. Si poterat non imponi; versabitur circa indifferens in ante.

Dando autem rationem communem ad præceptum aetivum & passivum, erit ordinatio, cum impositione obligationis moralis, secundum potestatem jurisdictionis, quæ impositio est quid commune, ad aetivum & passivum; & si sit ordinatio aetiva, & impositiva, supponet pro præcepto aetivo; si sit ordinatio imposita, erit præceptum passivum.

In his obligationibus, hæc est differentia: quia obligatione, circa ea quæ non poterant non prohiberi, Deus non adstringit libertatem suam divinam, de hoc extrahendo, ad rationem mali: independenter enim à Dei voluntate, mentiri est malum; adstringit autem suam libertatem, dum vi suâ præceptiva utitur, circa ea, quæ poterant non prohiberi. Rursus, si illius prioris præcepti, non extrahit Deus objectum à conditione objecti honestæ cæterorum actione, independenter à prohibitione divina, exercendi; in posteriori præcepto extrahit. Denique, in posteriori præcepto, est liber utiliud publicet, vel publicet oppositum; in posteriori autem, non est liber, ut publicet v. g. mendacium esse licitum; sed est liber in his, solum quoad modum publicandi, vel per revelationem, vel per dictamen.

PRÆMITTO 4. *Licet formando præceptum, semper debet salvari essentia præcepti; aliter tamen illud respectu ingenuorum, aliter respectu servilium, formatur.* Ostendit hoc ipsa ratio præcipiens in humanis: ipsaque diversitas rerum publicarum: in regno enim electivo, paretur ita Principi, ut tamen supponatur, ipsa electione dari illi facultas, præscribique modus imperandi; & si regimen ingrediatur etiam res publica: imperatur, sed consentientibus, per suos Principales, subditis. Et ratio est: quia licet omne præceptum involvat rationem debiti; ita tamen illam involvit, ut non sit debitum rigorosum; adeoque admittit medium rationis: consequenter admittit attendentiam ad conditionem Personarum. Et si in distributiva (licet hæc ultimæ quiescat in medio rei) attenditur ad dignitatem personarum proportionandam; multo magis id præcepto conveniet.

PRÆ-

PRÆMITTO 5. *Salvari bene posse rationem
præcepti, sine comminatione pœna.*

RATIO. Tum quia, ut dictum, in alio stat essentia præcepti. Tum quia, si potest secundum personarum dignitatem formati aliter & aliter præceptum: Ergo etiam potest esse dignitas, cui non sit intimanda pœna. Tum quia, tunc rationabiliter intimatur pœna, quando rationabiliter præsumitur periculum non obediendi; fieri autem potest, ut sit subiectum capax præcepti, & tamen non sit capax periculi disobediendi. *His præmissis*

FORMANTUR TENENDA.

DICENDUM est 1. *Christum Dominum non
fuisse capace præcepti, de non peccando, circa ea,
qua de se mala sunt.*

PROBATUR 1. Quia non potest homini imperari, ut ex obedientia sit homo: Ergo neque potest imperari Christo, ut v.g. non mentiatur; idq; ideo: quia non magis est impossibile homini, ut non sit homo, ac est impossibile Christo, ut mentiatur.

PROBATUR 2. Quia non potest Deus impremituam impossibile: Ergo neque prohibere id Christo, quod, quamvis non censeretur illi prohiberi, est impossibile ut committat; non enim est major ratio, cur non habeat & quallem vim retrahendi, à præcipiendo, ac à prohibendo, impossibilitas faciendi, utrobiq; inclusa.

PROBATUR 3. Quia per ordinem ad talia objecta, formatum Christo præceptum, & esset obligatio moralis à potestate jurisdictionis imposta, ut supponitur; & non esset: quia respectu cuius obligatio non habet effectum suum formalem obligandi, respectu illius non est obligatio. Tum quia respectu cuius, unio ita se habet, ac si non esset unio: respectu illius non est unio: Ergo idem est de obligatione. Tum quia, antequam esset obligatio, non erat obligatio: Ergo etiam cùm est obligatio, si non habet effectum formalem obligandi, non est obligatio. Tum quia obligatio, hoc ipso seipsum non habebit, si non obligabit; & cùm nihil possit non habere seipsum, & non esse seipsum: etiam obligatio non potest non obligare. Minor principalis probatur, nempe hæc. Sed obligatio, per ordinem ad talia, respectu Christi, non poterat habere effectum suum formalem. Quia non censeretur obligari is è obligatione, ne mentiatur v.g. cui sive obligatio illa accedit, sive non, mendacium est factu impossibile: redibuntque rationes immediate pro majori facta. Deinde, obligatio necessariò debet esse præsupponens liberum: & quod, nisi ligetur, defectu obligationis, extendet se ad hæc, ad quæ non præsupponitur ligari: Christus autem non erat liber respectu mentiendi, sed necessitatibus ad non mentiendum.

OBJICITUR 1. Si Christus non erat capax præcepti, v.g. circa non mentiendum: Ergo si per impossibile mentitus fuisset, commississet nonnisi peccatum philosophicum; quia nullo modo sibi prohibitum à Deo.

RESPONDETUR. Peccatum philosophicum non per hoc formalisatur, quod fiat circa rem à Deo non præceptam: sed quod patretur, sine advertentia ad Deum; quod in impossibili illo mendacio Christi non esset: diceret enim Christo conscientia illius, quod hoc mentiri, quod est mihi impossibile, displicat Deo, & fundet ejus aversionem, licet, per impossibile, mentiendo, non commississet inobedientiam rigorosam & formalem, sed solum materiale; ponendo mendacium, quod est materia cæteroqui talis, ut Deus illam prohibuerit.

OBJICITUR 2. Prohibitum naturæ intellec-tuali creatæ, ut sic, est prohibitum etiam Christo; aliás hoc ipso non esset prohibitum naturæ intellec-tuali ut sic; prohibitum autem Christo, est præceptum Christo.

RESPONDETUR. Prohibitum materialiter toti naturæ intellec-tuali, est etiam prohibitum Christo; ita tamen, ut hoc non veniat nomine præcepti formaliter. Porro nomine præcepti materialiter, venit id, quod est dissonum naturæ intellec-tuali; præceptum autem formale, insuper requirit usum potestatis, jurisdictionis: qui usus non habetur, nisi respectu puræ creaturæ: hinc etiam respectu Dei, mendacium est dissonum; & tamen respectu Dei, non est præceptum, de non mentiendo.

OBJICITUR 3. Hoc, quod est dissonum naturæ intellec-tuali, potest adhuc prohiberi specialiter à Deo, datque locum legi divinæ: Ergo & hoc, quod cæteroqui est impossibile factu Christo, potest reddi prohibitum, prohibitione divina.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia in casu antecedentis, datur effectus illius præcepti, nempe determinatio illius objecti, à parte Dei, extractioq; illius ad statum peccati proximè Theologici; jam autem in casu consequenti, non habebit præceptum ullum effectum, ex jam dictis.

DICENDUM est 2. *Respectu eorum, quæ cæteroqui potuissent honesta actione fieri, vel non fieri, datur locus præcepto, respectu Christi.*

PROBATUR 1. Omnibus illis authoritatibus, Scripturæ, & Patrum, quæ innuunt de præcepto dato Christo; & in particulari de præcepto moriendi; quam tamen mortem, independenter à præcepto, potuisset Christus oppetere, vel non oppetere: *Nemo enim animam ejus tollebat ab eo.*

PROBATUR 2. Quia in tali præcepto, nulla repugnancia; possibile ergo erat respectu Christi; & si supponatur, de facto latum fuisse hoc

præceptum, simpliciter accipientur, & ut so-
nant, verba Patrum.

PROBATOR 3. Quia vel poterant, respectu
Christi, extrahi aliquæ materiæ, ut non possent
jam honestâ actione exerceri, vel non poterant
extrahi? si non poterant extrahi: Ergo non po-
terat Christus, nisi mori; nam nunquam actione
honestâ potuisset exerceri, non mori: ut sup-
ponit respondens, dum negat, posse præcepto
extrahi materiam, ut non fiat jam honestâ actione
id, quod cæteroqui actione honestâ fieri po-
tuisset; nullaq; dabitur in Christo libertas. Si
poterat extrahi: hæc extrahtio, non potest fieri
solo consilio; quia licet fiat oppositum consilio,
honestè fit: ut honestum est, esse divitem, et
iam posito consilio Christi, de paupertate: Er-
go illa materia debet extrahi vi præceptivâ.
Quod autem dicitur, hoc ipso futurum Christum
servum; id non convincit: quia phrasis
est Scripturæ, Formam, inquit, servi accepens.

DICENDUM est 3. Admissò præcepto, circa
predicâ, non debet admitti, quod adjungatur com-
minatio pœnae.

PROBATOR 1. Non potest fieri Christo præ-
ceptum rigorosum, de non mentiendo: Ergo
nec comminativum: quia illorum utrumque
frustra foret; & sicut, frustra esset præceptum
de non mentiendo: quia sive fiat præceptum,
sive non fiat, impossibile est Christum mentiri;
ita & comminatio pœnae est impossibilis: hæc
enim supponit culpam, impossibilis autem est
suppositio culpæ, in Christo.

PROBATOR 2. Quia præcepta, respectu ho-
minum, non æqualiter formantur, salvâ esen-
tiâ præcepti; nec omnibus, quibus præcipitur,
fit comminatio pœnae, sed non nisi parum inge-
nuis: Ergo neq; Christo, debebat Deus com-
minari pœnam; cujus tanta ingenuitas.

PROBATOR 3. Quia comminatio pœnae,
non est essentia præcepti, sed est aliud actus, na-
tus sequi præceptum: non enim ideo aliquid
præcipimus, quia comminamur; sed commina-
munt, supposito præcepto. Deinde commina-

tio, cùm sit actus voluntatis, debet habere præ-
lucentem sibi actum intellectus, qui non potest
prælucere hæc; quia, ut comminatio pœnae sit
prudens, debet supponere possibilitatem rea-
tus, qui in Christo non potest supponi.

Addo. Quando jam, ex factibili cæteroqui
honestâ actione, extrahitur objectum, ad non
factibile honestâ actione, idque per ordinem ad
Christum; hoc ipso, exerit sele impossibilitas
peccandi, redditq; illud objectum impossibile
Christo: quâ redditione impossibilitatis pos-
tâ, informatur jam divinus intellectus, non es-
se comminandum; siquidem jam evadit illud
impossibile ut fiat.

Sed potestne Deus Christo comminari culpam?
Siperly comminari culpam, intelligatur extrahi
materia ad rationem prohibita: vi secundæ
conclusionis, capax est Christus comminatio-
nis culpæ: si per ly, comminari, intelligatur in-
timatio culpæ, quæ nata est fieri post latum præ-
ceptum: sic non est etiam comminationis cul-
pæ capax Christus; quia sive illa comminatio
fiat, sive non fiat, jam lato illo præcepto, non
poterit illud non facere Christus. Hinc præ-
ceptum illud, de quo 2. conclusio, ita intelligen-
dum est formari: Hoc potuisset honestâ cæ-
teroqui actione fieri vel omitti, sed præcipio ut
fiat; non verò sic: Hoc non fac, quia si feceris,
peccabis: antequam enim intelligatur istud,
Si feceris, peccabis, incipit jam occupare illam ma-
teriam, & ad illam se exporrigeret, impossibili-
tas peccandi, enervatq; vim ponibilitatis illius
actus, qui intinset peccatum.

Negre valit si dicas. Saltem est Christus ca-
pax conditionatae comminationis: si enim res
fit de conditionata comminatione, quoad cul-
pam, illius est capax Christus: verè enim dicitur
intellectus divinus Deo; si hoc faceret, pecca-
ret humanitas Christi. Sed non est necesse, ut
sequatur actus voluntatis absolutus (de quo hic)
quo dicat; volo punire si faciat. Ratio: quia
ne ad illud volo absolutum profiliatur, obes-
prævisio absoluta impossibilis
culpæ.

APPEN-